

Peto razmatranje
u Godini pripreve za svečanu obnovu Posvete svijeta Božjemu milosrđu
(22. 10. 2021. – 22. 10. 2022.), 22. veljače 2022.
Na obljetnicu Velikog ukazanja Milosrdnog Isusa s. Faustini

„...sagni se nad nas grešnike...”

(iz *Čina posvete svijeta Božjemu milosrđu sv. Ivana Pavla II.*)

Piše: mons. Marek Jędraszewski, nadbiskup,
metropolit krakowski

Grešan sam čovjek

Tko sam – ja čovjek – dok stojim pred Licem Trojedinog Svetog Boga (usp. Iz 6, 3b)? Što smo pred Najsvetijim Bogom – mi ljudi? U ime istine, u potpunoj poniznosti moramo priznati: grješnici smo. Bolna je to činjenica, jer udara na naš ponos, štoviše: kamen je spoticanja našem uvjerenju o vlastitoj posebnosti skrivenu negdje u dubinama našeg srca. Ipak, od te se istine ne da pobjeći.

Taj izniman sraz s Božjom svetošću doživio je sv. Petar. Vidjevši čudesan ulov riba koji se dogodio na Isusovu Riječ – pada Mu do nogu, govoreći: *Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!* (Lk 5, 8) Tu univerzalnu istinu o našoj grješnosti potvrđuje i sv. Ivan apostol u svojoj Prvoj Poslanici: *Reknemo li da grijeha nemamo, sami sebe varamo i istine nema u nama. Reknemo li da nismo zgriješili, pravimo ga lašcem i riječi njegove nema u nama.* (1 Iv 1, 8. 10)

O razlozima takvog stanja stvari pisao je sv. Pavao apostol u Poslanici Rimljanima, upućujući na Istočni grijeh koji su počinili naši Praroditelji: *Zbog toga, kao što po jednom Čovjeku uđe u svijet grijeh i po grijehu smrt, i time što svi sagriješite, na sve ljude prijeđe smrt... Da, ali smrt je od Adama do Mojsija doista kraljevala i nad onima koji ne sagriješite prekršajem sličnim kao Adam, koji je pralik Onoga koji ima doći.* (Rim 5, 14. 14) Katekizam Katoličke Crkve naučava: „Nakon tog prvog grijeha, prava 'provala' grijeha preplavljuje svijet: Kajinovo bratoubojstvo nad Abelom, opća pokvarenost kao posljedica grijeha; isto tako u Izraelovoj povijesti grijeh se očituje često, posebno kao nevjernost Bogu saveza i kao prestupak Mojsijeva Zakona; i nakon Kristova Otkupljenja, među kršćanima, grijeh se očituje na mnogo načina.“ (KKC 401) Tom se tvrdnjom Katekizam, među ostalima, nadovezuje na učenje Drugoga vatikanskog sabora: „To što doznajemo po božanskoj objavi slaže se i sa samim iskustvom. Ako, naime, čovjek pogleda u svoje srce, nalazi da je sklon na zlo i uronjen u tolike jade, koji ne mogu potjecati od njegova dobrog Stvoritelja. Ne htijući često priznati Boga kao svoje počelo, čovjek je poremetio i dužno usmjerenje prema svom posljednjem cilju i ujedno sav sklad sa samim sobom, s drugim ljudima i svim stvorenjima.“ (*Gaudium et spes*, 13)¹

Slično se izrazio i papa Franjo u knjizi *Božje je ime Milosrđe*. Odgovarajući na pitanje: „Zašto smo grješnici?“, papa Franjo kaže: „Zbog istočnoga grijeha. To je činjenica koju se može iskusiti. Naše je čovječstvo ranjeno, znamo prepoznati dobro i zlo, znamo što je zlo, trudimo se ići putem dobra, ali zbog svoje slabosti često padamo i biramo zlo. To je posljedica iskonskoga grijeha o kojemu dobro znamo zahvaljujući objavi. Pripovijest o grijehu Adama i Eve, pobuna protiv Boga o kojoj čitamo u Knjizi Postanka, služi se slikovitim govorom da izloži nešto što se stvarno dogodilo na početku čovječanstva.“²

Ivan Pavao II. u svojoj knjizi *Sjećanje i identitet* pišući o iskonskom grijehu i o, s tim grijehom povezanoj grešnoj ljudskoj naravi, nadovezuje se na nauk sadržan u djelu sv. Augustina *O Državi Božjoj*:

¹ Prijevod preuzet iz: Papa Pavao VI., *Pastoralnaq konstitucijia Gaudium et spes*, <https://sfb12a5664712b57e.jimcontent.com/download/version/1434659957/module/3641212752/name/Pastoralna-konstitucija-Gaudium-et-spes-o-Crkvi-u-suvremenom-svijetu-1965.pdf> (Pristupljeno: 25. 1. 2022.)

² Prijevod preuzet iz: Papa Franjo, *Božje je ime Milosrđe*, Verbum, Split 2016.

„Sveti Augustin je s izvanrednom pronicavošću označio narav ovoga grijeha sljedećom formulom: '*amor sui usque ad contemptum Dei* – ljubav prema sebi sve do preziranja Boga' (*De civitate Dei*, XIV, 28). Upravo je *amor sui* potaknula praroditelje prema početnoj pobuni te je potom uvjetovala naknadno širenje grijeha u čitavu ljudsku povijest. Na to se odnose riječi Knjige Postanka: 'Bit ćete kao bogovi, koji razlučuju dobro i zlo' (Post 3, 5), tj. bit ćete vi sami oni koji odlučuju što je dobro, a što je zlo. Upravo ova izvorna dimenzija grijeha nije mogla pronaći prikladno poravnanje doli u odgovarajućoj: '*amor Dei usque ad contemptum sui* – ljubavi prema Bogu sve do preziranja sebe'.“³

Ta druga vrsta ljubavi dogodila se po snazi Utjelovljenja i Kristove Pashe – kao rezultat Njegova Odlaska s ovoga svijeta k Ocu po trpljenju, muci, smrti i uskrsnuću. Tada smo, kako to govori sv. Pavao, *opravdani vjerom* (usp. Rim 5, 1). Vraćeno nam je dostojanstvo djeteta Božjega. Živeći kršćansku vjeru i ljubav, zadobivamo otkupljenje po nadi. *Ta u nadi smo spašeni!*, jer gledamo kako se ispunjava na nama (usp. Rim 8, 24). U toj tvrdnji sv. Pavla sadržana su dva momenta (spasenje i nada), koji se mogu sagledati kroz tri različite vremenske dimenzije. Prvo je prošlo vrijeme: naše spasenje već se ispunilo na križu našega Gospodina Isusa Krista kako Apostol Naroda napisa: *Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji...* (Rim 5, 10a) Taj spasenjski događaj daje nam nadu u sretnu budućnost (druga vremenska dimenzija) prema riječima: *mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim. (...) tako će i posluhom Jednoga mnogi postati pravednici.* (Rim 5, 10b, 19b) U tom smislu, zahvaljujući nadi koja izvire iz naše vjere u Isusa Krista i u Njegovo otkupiteljsko djelo – *već smo spašeni*. Ta nada oživljuje naš aktualni život koji je život u Isusu Kristu. Zato, kako piše sv. Pavao: *dičimo se u Bogu po Gospodinu našem Isusu Kristu po kojem zadobismo pomirenje.* (Rim 5, 11) Gledamo zato i ono *sada* (treća dimenzija – sadašnjost) – ispunjenje naše nade ispunjenje je sretnog života, jer ne samo što se dičimo u Bogu, već i primamo *izobilje milosti i dara pravednosti* (usp. Rim 5, 17).

Upravo kroz ove tri vremenske dimenzije trebamo živjeti našu ucijepljenost u Kristovu smrt i uskrsnuće koja je započela u nama u trenutku primanja sakramenta Krštenja. Nažalost, zbog ranjenosti ljudske naravi iskonskim grijehom, u sebi nosimo sklonost prema grijehu. Neprestano smo u napasti da budemo nevjerni Bogu. To nas čini trajno grješnim ljudima. Zato se i u molitvi *Ave Maria – Zdravo Marijo*, koju je 1566. godine papa Pio V. uključio u Rimski časoslov, priznajući je tako službenom molitvom Crkve – nalazi i potresan poziv Mariji da se moli „za nas grješnike“. Kada je sv. Ivan Pavao II. Veliki izručivao svijet Božjemu milosrđu, molio je Gospodina slično: da se u Svom smilovanju udostoji „sagnuti nad nas grješnike“.

Amor sui usque ad contemptum Dei

Doživljaj vlastite grješnosti moguć je jedino onda kad čovjek stoji licem u Lice s Božjom svetosti. Samo tada čovjek može spoznati potpunu istinu o sebi. Ako pak ukloni Boga ispred svog pogleda, gubi se u nutrini – ne zna ni tko je, ni otkuda dolazi, ni koji je smisao i konačni cilj njegova postojanja. U čovjekovu životu tada više nema grijeha – u najgorem slučaju mogu mu se „dogoditi“ neke mane i pogreške. Vlast preuzima *amor sui* – ljubav prema sebi koja, prema sv. Augustinu, teži k *usque ad contemptum Dei* – negaciji Boga i prijeziru prema Njemu. Na tome je, prema mišljenju sv. Augustina, u biti utemeljen Adamov grijeh. Ujedno, to je posebna vrsta *amor sui* – sebeljublja, koje poprima oblik beskrajne oholosti koja se ne ustručava suditi i samome Bogu.

U moderno doba, osobito u razdoblju Prosvjetiteljstva koje je odbacivalo kršćanstvo, takav stav bio je zastupljen osobito u Francuskoj u 18. stoljeću. Svoj vrhunac doživio je u životu i djelovanju čovjeka koji se dičio svojim ateizmom i materijalističkim pogledom na svijet: riječ je o barunu njemačkog podrijetla, francuskom filozofu i enciklopedistu, Paulu Heinrichu Holbachu (1723. – 1789). U jednom poglavlju svoje knjige *Sustav prirode ili zakoni fizičkoga*

³ Prijevod preuzet iz: Papa Ivan Pavao II., *Sjećanje i identitet*, Verbum, Split 2005.

svijeta i moralnoga svijeta razmišlja o posljednjim čovjekovim stvarima koje ga čekaju nakon smrti. U osnovi svoje filozofije odbacuje mogućnost postojanja Boga i besmrtnost ljudske duše. Međutim, dopustio je – čisto hipotetski – mogućnost kako postojanja Boga, tako i mogućnost da će čovjek nakon smrti stati pred Njega polažući račun za svoj život. Zapisao je svojevrsan dijalog: obranu čovjeka i optužbu koju čovjek iznosi pred Svevišnjega.

U prvom dijelu tog dijaloga čovjek kao „vrli ateist“, po Holbachovu mišljenju, treba opravdati svoj ateizam, ukazujući na nesavršenost svijeta koji je Bog stvorio, koji svojim obličjem pruža više argumenata za to da Boga nema, nego da On uistinu postoji. Svevišnjemu izravno predbacuje:

„Bože (...) Oče, koji si se učinio nevidljivim svome djetetu. Neshvatljiva i tajnovita snaga koju nisam umio otkriti! Oprosti, ako Te moj ograničeni um ne uspijeva prepoznati u prirodi u kojoj se sve činilo potrebnim! Žao mi je ako moje osjetljivo srce nije znalo prepoznati Tvoje veličanstvene poteze u potezima tirana kojega časti – drhteći od straha – praznovjerman čovjek. U toj gomili proturječnih vrлина, u koje Te zaodijeva mašta, mogao sam vidjeti samo zabludu. Kako Te je moj nesavršeni pogled mogao primijetiti u prirodi u kojoj osjetila mogu spoznati samo materijalnu bit i netrajne oblike? Jesam li uz pomoć tih osjetila mogao upoznati Tvoje duhovno biće koje ona nisu bila u stanju iskusiti? Mogu li Tvoja djela, jednako često štetna kao i korisna za bića moje vrste, predstavljati za mene nepobitan dokaz Tvoje dobrote? Je li moj slabi mozak, koji je morao prosuditi o svemu samo po sebi, mogao prosuditi o Tvojim planovima, o Tvojim mudrosti i inteligenciji, dok mi je čitav svemir samo neprestano svjedočio o stalnom preplitanju sklada i nesklada, dobra i zla, nastanka i uništenja? Je sam li mogao častiti Tvoju pravednost kad sam tako često gledao trijumf poroka i suze na strani krjeposti? Jesam li mogao prepoznati glas pun mudrosti u tim dvoznačnim, oprečnim i naivnim proroštvima koja su u Tvoje Ime naviještali prevaranti u različitim dijelovima zemlje koju sam upravo napustio? Ako nisam htio povjerovati u Tvoje postojanje, onda zato što nisam znao ni što možeš biti, ni gdje Te mogu smjestiti, a ni koje Ti vrline mogu pripisati. Moje neznanje je oprostivo, jer mu nije bilo pomoći; moj um nije mogao pokleknuti pred autoritetom nekoliko ljudi koji su priznavali da znaju o Tvojem Biću jednako malo kao i ja; stalno su se svađali, a mirili bi se među sobom samo onda kad bi mi arogantno zapovijedali da im žrtvujem razum kojim si me Ti obdario.“

U drugom dijelu iznošenja svoje obrane ovaj „vrli ateist“ uspoređuje svoju osobnu dobrotu s dobrotom samoga Boga. Štoviše: predstavlja se Bogu kao netko tko je potpuno ispunio Njegov zakon ljubavi prema bližnjemu. Holbach je dakle u usta „vrlog ateista“ stavio sljedeće riječi:

„Ali, o Bože, ako ljubiš Svoje stvorenje, i ja sam ga volio: trudio sam se usrećiti ga na svijetu u kojem sam živio. Ako si Ti taj koji je stvorio razum, onda znaj da sam mu uvijek bio poslušan. Ako ljubiš vrline, onda znaj, da ih je moje srce uvijek častilo; nikada ih nisam iznevjerio i koliko sam mogao primjenjivao sam ih u životu: bio sam nježan suprug i otac, iskren prijatelj, vjerman i čestit građanin. Pružao sam ruku pomoćnicu nesretniku, tješio ožalošćenoga. Ako su moje prirodne mane bile škodljive za mene ili za druge, nikada ipak nisam nanio nepravdu siromahu, nisam bijedniku oduzeo sredstva za život, nisam bio bezosjećajan na udovičine suze ili na tužbu siročeta. Ako si sačinio čovjeka kao društveno biće, ako si htio da društvo postoji i bude sretno, onda znaj da sam uvijek bio neprijatelj svih onih koji su ga htjeli tlačiti, varati ili zarađivati na njegovoj nesreći.“

Nadalje svoje pogriješke koje si je dopuštao za života, „vrli ateist“, prema autoru *Sustava prirode*, opravdava time što je upravo takve naravne sklonosti dobio od samog Boga Stvoritelja te su ga one dovele do izbora i odluka koje i nisu uvijek bile ispravne. Drugim riječima, sam Bog je kriv za sve čovjekove pogriješke, jer je stvorio čovjeka kao nesavršeno biće.

„Moje pogriješke bile su posljedica temperamenta kojim si me obdario, okolnosti u koje si me smjestio bez mog pristanka, ideja koje su ispunile moj um bez udjela moje volje. Ako

si – kao što uvjeravaju – dobar i pravedan, onda me ne možeš kazniti za budalaštine moje mašte i za pogreške izazvane strastima koje su nužna posljedica fizičke konstitucije koju sam od Tebe dobio. Ne mogu se bojati ni plašiti sudbine koju mi spremaš. Tvoja dobrota ne bi dopustila da moje pogreške koje nisam mogao izbjeći – navuku na mene kaznu. Zašto mi radije nisi uskratio život, nego što si me pozvao u red inteligentnih bića i dao mi pogubnu slobodu da se unesrećim?”

Na kraju je Holbach spreman izreći presudu samomu Bogu: „Ako bi mi htio izmjeriti surovu i vječnu kaznu za to što sam slušao razum kojim si me obdario, kad bi me kaznio za moje zablude, kad bi se ljutio zato što sam bio slab i padao u zamke koje si mi posvuda postavio – bio bi najokrutniji i najnepravedniji među tiranima; ne bi bio Bog, već zlonamjerni demon; morao bih se podrediti Tvome zakonu i iskusiti Tvoju okrutnost, ali bih bio ponosan jer sam barem na neko vrijeme zbacio sa sebe Tvoj nepodnošljivi jaram.”

Amor sui usque ad contemptum Dei – ljubav do potpune negacije i pogrde Boga. Gore izrečena Holbachova presuda Boga mogla bi se smatrati svojevrsnim *credom* ljudske oholosti koja, dakle ne bez razloga, zauzima prvo mjesto među glavnim grijesima iz kojih proizlaze svi drugi grijesi.

Amor Dei usque ad contemptum sui

Božji odgovor na ljudski *amor sui usque ad contemptum Dei* ostvaren je u *amor Dei usque contemptum sui* Isusa Krista – „Božja ljubav do prijezira sebe“. Potresno je to izrazio sv. Pavao apostol u Poslanici Filipljanima, pišući o *kenozi*, odnosno dvostrukom ogoljenju i uništenju Sina Božjega koji nas je *ljubio do kraja* (usp. Iv 13, 1), vršeći otkupiteljsku volju Svoga Oca: *On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe »oplijeni«* uzevši lik slugu, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu. (Fil 2, 6-8) Jednako tako u Poslanici Hebrejima o Kristu piše: *On je u dane svoga zemaljskog života sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onomu koji ga je mogao spasiti od smrti. I bi uslišan zbog svoje predanosti: premda je Sin, iz onoga što prepati, naviknu slušati i, postigavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju začetak vječnoga spasenja – proglašen od Boga Velikim svećenikom po redu Melkisedekovu.* (Heb 5, 7-10)

Na djelo spasenja svijeta po križu, Gospodin Isus pozvao je Svoje učenike, govoreći im: *Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom. Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene i evanđelja, spasit će ga. Ta što koristi čovjeku steći sav svijet, a životu svojemu nauditi?* (Mk 8, 34-36)

Kroz povijest Crkve bilo je puno svetaca koji su izabrali put nasljedovanja Isusa, poniženog, pokornog, koji iz ljubavi nosi križ za spasenje svijeta. Među njima počasno mjesto zauzima sv. Franjo Asiški koji je živio na prijelazu iz 12. u 13. stoljeće. U svom životu tako se suobličio Kristu da se govorilo: ako je tko vidio sv. Franju, doista je vidio samoga Krista. Njegov život i dan-danas potiče maštu mnogih ljudi koji rado posežu za brojnim legendama i pričama koje se uz njega vezuju, a poglavito za *Cvjetićima svetoga Franje*. U jednoj priči anonimni autor opisuje na koji je način brat Maseo stavio na kušnju poniznost sv. Franje.

„Jednom je sveti Franjo bio u boravištu kraj Porcijunkule s bratom Maseom iz Marignana, čovjekom velike svetosti, razboritosti i dara da je mogao govoriti o Bogu, zbog čega ga je sveti Franjo mnogo ljubio. Kad se jednog dana sveti Franjo vraćao kući iz šume gdje je molio, htio je brat Maseo iskušati njegovu poniznost. Stoga mu izađe u susret i, kao da se šali, reče mu: 'Zašto za tobom? Zašto za tobom? Zašto za tobom?' Sveti Franjo upita: 'Što želiš reći?' Brat Maseo odgovori: 'Želio bih znati zašto za tobom idu svi ljudi, zašto te svakamo prate, zašto te svatko želi vidjeti, čuti i tebi se podvrgavati? A ti nisi ni čovjek lijepa tijela, niti posjeduješ veliko znanje, a niti si plemićkog roda. Zašto, dakle, želi svatko da ide za tobom?' Kad je to čuo sveti Franjo, veoma se razveselio, podigao je lice prema nebu i tako je stajao duže vremena zanesen i uronjen u Boga. Kad je došao k svijesti,

kleknuo je na zemlju, dao Bogu čast i hvalu, okrenuo se tada bratu Maseu i rekao mu: 'Ti si želio saznati zašto sav narod dolazi k meni? Upravo k meni? Zašto me sav narod prati? Upravo mene? Ja ti mogu odgovoriti: to dolazi od najvišega Gospodina koji svojim očima gleda dobre i zle. Njegove najsvetije oči nisu našle na zemlji među grešnicima nevrednijeg, nedostojnijeg i većeg grešnika od mene. Bog je pak htio učiniti čudo, i za to svoje djelo nije našao bjednije stvorenje od mene. Zato je mene izabrao, da postidi plemstvo, oholost i jakost, ljepotu i mudrost ovoga svijeta, kako bi svi upoznali da svaka krepost, jakost i dobrota dolazi od njega, a ne od stvorova i da se nitko ne može hvaliti svojim djelima, već ako se tko hvali, neka se hvali u Gospodinu, kome pripada svaka čast i hvala na sve vijeke.' Kad je brat Maseo čuo taj ponizni odgovor i o njemu razmišljao, zadivio se i spoznao da sveti Franjo posjeduje istinitu poniznost i pobožnost. Na slavu i hvalu našega Gospodina Isusa Krista."⁴

Lijepa priča, napola legenda, koja se nameće kao sušta suprotnost stavu baruna Holbacha. Nema sumnje da se pobožnost sv. Franje prema Svetomu Križu i njegovu otajstvu najdublje pokazala u stigmama koje je primio na gori Averni dvije godine prije smrti. Prema opisima koji nam stoje na raspolaganju, sv. Franjo je uzašao na goru da prema običaju održi četrdesetodnevni post u čast sv. Mihaela Arkandela. S jedne strane u sebi je osjećao veliko nutarnje ushićenje, a s druge strane bolno je doživio duhovne udarce i kušnje. A prije svega htio je biti poslušan Božjoj volji. „Bilo mu je objavljeno da će mu Krist po otvaranju Evanđelistara pokazati što će Bogu na njemu i po njemu biti najdraže. Pošto se najprije pobožno pomolio, s oltara je uzeo Evanđelistar i dao da mu ga jedan od subrača, čovjek zaista pobožan i svet, otvori u ime presvetoga Trojstva. I kad se kod svakog od tri otvaranja knjige svaki puta namjerio na Gospodinovu muku, čovjek pun Boga razabrao je da se Kristu mora tako suobličiti u patnjama i bolima muke, prije nego što se odijeli od ovoga svijeta, kao što ga je za života nasljedovao u djelovanju.“⁵ (Bonaventura, *Životopis sv. Franje*, XIII, 2)

Nedugo potom, oko blagdana Uzvišenja Svetoga Križa, 14. rujna 1224. godine, Franjo je u viđenju vidio

„jednog serafina u zraku, koji je imao šest krila, raskriljena nad njim, ruku i nogu pribijenih na križ. Dva se krila uzdizahu povrh glave, dva bijahu raširena za let i dva na koncu pokrivalu cijelo tijelo. Vidjevši to sveti se čovjek zapanji, pa ne znajući na što smjera ovo viđenje, u srcu mu se izmjenjivahu radost i tuga. Veselio se milu pogledu kojim ga je serafin promatrao – njegova je ljepota bila neprocjenjiva – ali ga je plašilo pribijanje na križ. Zabrinuto je mislio što bi moglo značiti ovo viđenje, a njegov duh veoma tjeskobno nastojao shvatiti njegov smisao. No ništa nije mogao jasno shvatiti dok na koncu na samome sebi nije vidio to preslavno čudo, nečuveno u prošlim stoljećima. U to se vrijeme počеше na njegovim rukama i nogama pojavljivati znaci čavala, baš onako kako je malo prije toga vidio iznad sebe čovjeka pribijena na križ. Činilo mu se da su mu ruke i noge na sredini pribijene, glave čavala se pojavljivahu na unutarnjoj strani ruku i gornjoj strani nogu, a njihovi šiljci na suprotnoj strani. Ti znaci na unutarnjoj strani bijahu okrugli, a na izvanjskoj duguljasti, a vidjela se neka mesna izbočina, kao vrhovi čavala zavnuti i tučeni, koja je se izdizala nad ostalo meso. Tako su znaci čavala bili utisnuti i na nogama, a ostalo je meso bilo uzdignuto. I desni je bok bio prekriven ranom, kao kopljem proboden, i često je krvario, tako da su mu i tunika i gaće bile poprskane svetom krvlju.“⁶

⁴ Prijevod preuzet iz: *Cvjetići sv. Franje*, http://franjevke-dubrovnik-dance.net/images/uploads/851/cvjetici_svetoga_franje.pdf (Pristupljeno 25. 1. 2022.)

⁵ Prijevod preuzet iz: *Životopis sv. Franje*, <https://ofm.hr/sv-bonaventura-zivotopis-sv-franje/> (Pristupljeno, 25. 1. 2022.)

⁶ Prijevod Stjepana Pavića preuzet iz: Čelanski, Toma fra, *Život blaženoga našeg oca Franje (Kraći životopis)*, <https://vfz-hr-bih.hr/wp-content/uploads/2019/01/Kra%4%87i-%c5%beivotopis-sv-Franje-T-%c4%8celanski.pdf> (Pristupljeno, 25. 1. 2022.)

Franjo se trudio kako je mogao i znao pred drugima sakriti te znakove posebne, istinske bolne blizine kojom ga je obdario raspeti Krist. Sasvim sigurno o njima je znala sv. Klara i njezine sestre kod kojih je u samostanu San Damiano neko vrijeme boravio sv. Franjo, prije no što je zamolio da ga se prenese u Porcijunkulu, gdje je poželio otići s ovoga svijeta i zauvijek se sjediniti s Kristom. Sveta Klara načinila mu je specijalnu obuću koja je svojim oblikom trebala olakšati boli od Kristovih rana koje je na svojim nogama nosio siroti sv. Franjo. O Franjinim stigmama svijet je saznao tek nakon njegove smrti. Bilo je tako jer je *Poverello* (Siromašak – sv. Franjo, prim. prevoditelja) poželio da posljednji trenutci njegova života budu obilježeni potpunim razgolićenjem.

„Kad je bio dopremljen onamo da primjerom pokaže kako zaista nema ništa zajedničko sa svijetom, u onoj se tako teškoj bolesti koja je imala dovršiti sve njegove patnje u svetoj gorljivosti duha sasvim gol prostro po goloj zemlji da bi se u posljednjem času, u kojem bi se neprijatelj još mogao razbjesniti, gol borio s golim. Ležeći tako na zemlji, odložio je odjeću od kostrijeti, a lice na uobičajeni način upravio k nebu. Posvema se usmjerio prema nebeskoj slavi, a lijevom je rukom prekrio ranu na desnom boku da se ne bi vidjela“⁷

Franjin *amor Dei usque ad contemptum sui* – ljubav prema Bogu do preziranja sebe – dosegla je tada svoj *apogeum* – vrhunac.

Mysterium Crucis i Mysterium Misericordiae

Sveti Ivan Pavao II. u knjizi *Sjećanje i identitet* piše:

„Upravo ova izvorna dimenzija grijeha nije mogla pronaći prikladno poravnanje doli u odgovarajućoj: '*amor Dei usque ad contemptum sui* – ljubavi prema Bogu sve do preziranja sebe'. Na taj način ulazimo u dodir s otajstvom čovjekova otkupljenja, a u tome nas pristupu vodi Duh Sveti. On nam omogućuje da prodremo u dubine *mysterium Crucis* te da se istodobno nagnemo nad ponorom zla kojega je čovjek ujedno tvorac i žrtva već na početku svoje povijesti. Točno se na to odnosi izričaj 'pokazati svijetu što je grijeh'. Cilj toga 'uvjeravanja' nije osuda svijeta. Ako Crkva, u snazi Duha Svetoga, zove zlo po imenu, to čini samo s ciljem da pokaže čovjeku mogućnost kako bi ga pobijedio, otvarajući se dimenzijama 'ljubavi prema Bogu sve do preziranja sebe'. To je plod milosrđa. U Isusu Kristu Bog se prigiba nad čovjeka kako bi ga uzeo za ruku, kako bi ga pridignuo i pomogao mu da s novom snagom iznova krene. Čovjek nije kadar osoviti se na noge sam od sebe; potrebna mu je pomoć Duha Svetoga. Ako odbije tu pomoć, čini grijeh koji je Krist nazvao 'grijeh protiv Duha Svetoga', izjavljujući istodobno da je neoprostiv (usp. Mt 12, 31). Zašto je neoprostiv? Zato što u čovjeku isključuje samu želju za oprostom. Čovjek odbija Božju ljubav i milosrđe jer drži da je on sam bog. Smatra da je u stanju biti dostatan samome sebi.“⁸

To Božje milosrđe grješni čovjek može doživjeti u sakramentu pokore i pomirenja. O njegovu temeljnom značenju za vječno spasenje, ujedno i o veličini same svete ispovijedi, sv. Faustina višekratno je pisala u svome *Dnevniku*. Ujesen 1934. dok je boravila u Vilnius, zapisala je ono što je doživljavala u vlastitoj duši:

„I ponovno želim uputiti tri riječi duši koja želi odlučno težiti k svetosti i donositi plodove, odnosno imati koristi od ispovijedi. Prvo – potpuna iskrenost i otvorenost. Ni najsvetiji ni najmudriji ispovjednik ne može nasilu uliti u dušu ono što bi htio ako duša nije iskrena i otvorena. Neiskrena i povučena duša osuđuje sebe na veliku opasnost u duhovnom životu. Ni sâm se Gospodin Isus ne dariva takvoj duši na uzvišeniji način, jer zna da ona

⁷ Usp. bilj. 5.

⁸ Usp. bilj. 3.

od takvih posebnih milosti ne bi imala koristi. Druga riječ – poniznost. Duša ne crpi dovoljno iz sakramenta ispovijedi ako nije ponizna. Oholost drži dušu u tami. Ona ne zna i ne želi savršeno proniknuti u dubinu svoje bijede, maskira se i izbjegava sve što bi je moglo izliječiti. Treća riječ – poslušnost. Neposlušna duša neće izvojevati nijednu pobjedu, pa da ju i sâm Gospodin Isus ispovijeda. Ni najiskusniji ispovjednik ne može pomoći takvoj duši. Na veliku se nesreću osuđuje neposlušna duša i neće napredovati u savršenosti i neće uspjeti u duhovnom životu. Bog obasipa dušu obiljem milosti, ali samo poslušnu dušu.“⁹ (Dn 113)

Ove upute Tajnice Božjega milosrđa, povezane sa sakramentom pokore i pomirenja, dane svim ljudima žednima oprostjenja i snage Isusa Krista, našle su dirljivu potvrdu u njezinu vlastitom svjedočanstvu koje nam je o svojoj ispovijedi od 13. prosinca 1936. ostavila zapisano u svom Dnevniku:

„Ispovijed pred Isusom. Kada sam shvatila da se već treći tjedan nisam ispovjedila – rasplakala sam se videći grješnost svoje duše i određene poteškoće. Nisam se ispovjedila jer su se tako posložile okolnosti. Taj dan kad je bila ispovijed, ja sam ležala bolesna. Drugi tjedan ispovijed je bila popodne, a ja sam prijepodne otišla u bolnicu. Danas popodne u moju sobicu je ušao o. Andrasz i sjeo da me ispovjedi. Sa mnom isprva nije izmijenio ni jedne riječi. Neizmjereno sam mu se obradovala jer sam se silno željela ispovjediti. Otkrila sam mu čitavu svoju dušu, kao i obično. Otac se osvrnuo na svaku sitnicu. Osjećala sam neobičnu sreću što sam sve to mogla tako izreći. Za pokoru mi je dao izmoliti litanije Imena Isusova. Kada sam zaustila reći da imam poteškoća s molitvom tih litanija, on je ustao i dao mi odrješenje. Iznenada je iz njegova bića počela izbijati velika svjetlost. Vidjela sam da to nije o. Andrasz već sâm Isus. Njegove haljine bile su bijele kao snijeg. Odmah je iščeznuo. U prvi sam tren bila malo uznemirena, ali ubrzo je na moju dušu sišao mir. Primijetila sam da Isus ispovijeda jednako kao ispovjednici, ali ipak je nešto neobično prožimalo moje srce za vrijeme ove ispovijedi, i nisam u prvi tren mogla shvatiti što bi to moglo biti.“ (Dn 817)

Isusove objave s kraja 1937. i početka 1938. produbile su i u s. Faustini svijest o otajstvu Božjega milosrđa koje se ostvaruje u sakramentu pokore. O Božiću 1937. zapisala je u svom Dnevniku:

„Gospodin mi je rekao: **Piši, govori o mome milosrđu. Reci dušama gdje trebaju tražiti utjehu: na sudu milosrđa, jer tu se događaju najveća čudesa i neprestano se ponavljaju. A za dobiti to čudo ne treba ići na daleko hodočašće niti vršiti neke izvanjske obrede – dovoljno je s vjerom pristupiti k nogama moga zastupnika i reći mu svoju bijedu i čudo Božjega milosrđa dogodit će se u svoj svojoj punini. I kad bi duša bila već poput raspadajućeg leša, i kad bi, ljudski gledano, oživljavanje bilo nemoguće i sve već izgubljeno – po Božjemu nije tako: čudo milosrđa Božjeg oživljava dušu potpuno.**“ (Dn 1448) Nedugo zatim, 13. veljače 1938. s. Faustina je zabilježila: „Gospodin mi je danas rekao: **Kćeri, kada dolaziš na sv. ispovijed, to vrelo mojega milosrđa, na tvoju se dušu uvijek izlijevaju Krv i Voda što su potekle iz moga srca i oplemenjuju tvoju dušu. Kad god ideš na sv. ispovijed, s potpunim pouzdanjem uroni u moje milosrđe da bih mogao u tvoju dušu uliti izobilje svoje milosti. I znaj da te u ispovijedi ja sâm čekam u ispovjedaonici; svećenikom se služim samo kao zaklonom, a ja sâm djelujem u duši. To je susret bijedne duše i Boga bogatoga milosrđem. Reci dušama da s tog izvora milosrđa mogu zahvaćati milosti jedino posudom pouzdanja. Ako njihovo uzdanje bude veliko, mojoj darežljivosti neće biti kraja. Rijeke mojih milosti izlijevaju se na ponizne duše. Oholice zauvijek ostaju u siromaštvu i bijedi jer se moja milost od njih odvraća i teče k poniznim dušama.**“ (Dn 1602)

⁹ Prijevod preuzet iz: Kowalska, F. M. *Milosrđe Božje u mojoj duši*, Svećenici Srca Isusova – dehonijanci, Zagreb 2016.

Zahvala

Moli za nas grješnike – zazivamo Mariju u molitvi *Zdravo Marijo*. Tu molitvu s. Faustina neprestano je ponavljala prebirući u ruci zrnca sv. Krunice.

„Sagni se nad nas grešnike...” – dana 17. kolovoza 2002. u krakovskim Łagiewnikima molio je Milosrdnog Boga Oca sv. Ivan Pavao II., povjeravajući svijet Božjemu milosrđu.

Sveta Faustina znala je jako dobro da je, usprkos silnom naporu da postigne svetost, zapravo jako slaba i grješna. Ali je znala i to da Presveta Majka moli za nju i zagovara je kod Svoga Sina. Znala je i da se iznad svega sam Milosrdni Krist sagiba nad njom. Iz te milosne spoznaje, u rujnu 1937. rodila se u njezinoj duši velika zahvalna molitva za sve milosti kojima ju je obasipao i neprestano darivao Gospodin Bog, među ostalim i za svetu ispovijed koja njoj, grješnici, dopušta uvijek iznova ustati i razgovarati sa svojim Božanskim Zaručnikom:

„Hvala Ti, Gospodine, za svetu ispovijed,
Za to vrelo milosrđa velikoga,
neiscrpnoga,
Za nepojmljivi taj ljekoviti izvor milosti,
U kojem se grijehom okaljana duša čisti.“ (Dn 1286)

mons. Marek Jędraszewski, nadbiskup, metropolit krakovski

Izvor: Svetište Božjega milosrđa, Krakov, u siječnju 2022., uz dopuštenje
Prijevod s poljskog: Jelena Vuković; lektura: Marija Vuković